

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Monumenta Paderbornensia

Ferdinand <II., Paderborn, Bischof>

Francofurti ; Lipsiæ ; Norjbergæ, 1713

Principi, Theodoro, Praesuli vigilantissimo, Domino clementissimo, Vindici fortissimo, Instauratori munificentissimo, Pio, Felici, Pacifico, Patri Patriae,

...

urn:nbn:de:hbz:466:1-29975

PRINCIPI,
THEODORO,

Præsuli vigilantissimo, Domino clementissimo, Vin-
dici fortissimo, Instauratori munificentissimo,
Pio, Felici, Pacifico,

PATRI PATRIÆ,

*Dioecesis Paderbornensis per annos triginta & quod
excurrit sapientissimè gubernata, bonisque
omnibus cumulata*

L. B. M. GRATIAS AGIT.

ARE PATER PATRIÆ (sit enim fas no-
mine vero
Sive tuum studium sive vocare meum)
Jam dudum, Oceano meritorum merfa tuo-
rum,

Et tam multimodis facta beata bonis.
Gestio conceptis testari gaudia verbis,
Quæ memori pridem condita mente gero,
Utque pio meritas promam Tibi pectore grates,
Ingenii totos explicuissè sinus:
Postera ne sæclis olim labentibus ætas
Arguat ingrati criminis esse ream.
Sed simul ac dictura oculos attollere cœpi,
Casta verecundus purpurat ora rubor.
Mens hebet, ars hæret, refugit vox, ora gelantur,
Vincta repentino frigore lingua stupet.

Qualis in angustis luctans siphonibus humor
 Festinando suum sæpe moratur iter,
 Fervet in obstructis lymphæ vis incita venis,
 Egressumque sibi, dum petit, ipsa negat.
 Perque arctas magno nitens molimine fauces,
 Unda sibi ipsa moram, non patiendo, facit.
 Sic mihi densa seges, sic torrens undique laudum
 Angustum vocis copia claudit iter.

Nam quæ prima sequar tantarum exordia rerum?
 Quod mihi principium, quis mihi finis erit?

*Orthodoxa
 Religio in
 integrum
 restituta.*

Anne quod errorum spissis erepta tenebris

RELIGIO victrix tollit ad astra caput?

Religio liquidis quæ cœli è fontibus hausta,

Sidera non dubiâ ducit ad alta viâ.

Lingua mihi intonuit MAGNIquam ferrea KARLI,

Dum pia pro CHRISTI numine bella gerit,

Indomitosque sacris compellit Saxonas armis

Barbara cœlesti subdere colla jugo.

Quam mihi inhumanâ profugus feritate Quiritum

Tertius, elingui tradidit ore, LEO.

Hæresis at dudum Stygiis prorupta cavernis

Impia in adversum sumpserat arma DEUM.

*Miseram re-
 rum facies
 cum adgu-
 bernacula
 Princeps
 vocaretur.*

Monstrum horrendum, informe, cui IGNORANTIA mater,

Et FASTUS Pater est, SEDITIOQUE Soror,

LIBERTAS nutrix, RIXÆ comitantur euntem,

JURGIAQUE evulsis sanguinolenta comis:

Illius armigeri FRAUDES, MENDACIA, TECHNÆ,

et sacris inhians foeda RAPINA bonis.

His illa auxiliis, illâ succincta phalange

Ausa erat æterno bella movere DEO.

Hinc fera barbaries, ruptisque licentia frenis

Fas omne in vita miscueratque nefas.

Plebs miseranda sui Pastoris prodita fraude,

Errabat sævis obvia præda lupis.

Nec

Nec soliti templis indicebantur honores,
 Festaque desierant ritè vetusta coli.
 Calcabat sanctas victrix audacia leges,
 Jura dabat cæcus pro ratione furor.
 Verum ubi TE votis hominum expugnata priorum
 Admorunt Sacræ fata benigna MITRÆ,
 Cana FIDES rediit, rediit PIETASQUE, PUDORQUE,
 Et malè neglectis debita cura sacris,
 Ornatus templis, dignatio reddita Mystis,
 Moribus integritas, Legibus obsequium.
 Ad sua palantes revocatæ signa KALENDÆ,
 Certior ut sacrum curreret annus iter.
 Impia Libertas rigidis compressa lupatis,
 Præmia fas, dirum est pœna secuta nefas.
 Ferrea inaurescens studiis melioribus ætas
 Falcigeri retulit tempora prisca senis.
 Atque, ut ubi rosei tenerum jubar exserit oris,
 Et sola lucifluo terrea fonte rigat,
 Humida decedunt venienti nubila Phœbo,
 Complicat & furvos nox inamoena sinus.
 Monstraque per cæcas impune vagata tenebras
 Cogit in assuetos lux rediviva specus:
 Haud aliter simulac TU Relligionis avitæ
 Ætheream celsa promis ab arce facem,
 Concita diffugiunt bipedum portenta luporum,
 Sive tuo gladio territa, sive pedo.
 Hic se præcipiti deturbat ab aggere saltu,
 Et pavidus, nullo terga premente, fugit.
 Ille parum pedibus tanto in discrimine fidens,
 Lassa per obstantes brachia jactat aquas.
 Thesea magnanimum plenis veneratur acerris
 Attica probroso libera terra jugo,
 Qui Labyrinthæos ausus penetrare recessus
 Semivirum forti perculit ense bovem.

*Prætorum
 dogmatum
 factores jussu
 facessere.*

Ast

Ast ego, funestis, te Vindice, libera monstris
 Ægiden veneror T E T H E O D O R E meum,
 T E primum rabiem caulis arcente lupinam
 Desiit innocui carnificina gregis.
 Tu sparfos artus laceri conquiris ovilis,
 Tu per tesqua vagas devia cogis oves.
 Pascua Tu monstras riguis lætissima lymphis,
 Hic ubi perpetuo gramine vernat humus.
 Tu rapidos æstus viridi defendis in umbra
 Torrida siderei dum furit ira canis.
 Tu mala Pœoniis cohibes contagia succis,
 Saucia Tu medicâ corpora mergis aquâ.
 Nec pudor est ægram manibus tractasse bibentem,
 Nec collum fessæ supposuisse pudor.
 Nempe ille ante oculos Pastor T I B I semper oberrat,
 Qui propriâ caras carne saginat oves.
 Illa T I B I vacuam crebro vox perfonat aurem
 Et nunquam obliato labitur ex animo:
 Si quis amor nostri memori tibi pectore flagrat,
 Hunc pascendo meos exere Petre greges.
 Ergo dum stabili fundata Ecclesia rupe
 Ridebit Stygias non labefacta minas,
 Dum C H R I S T I asserit Numen venerabitur Orbis,
 Dum quis erit veræ religionis honos.
 Hæreseon hostem, Fidei, T H E O D O R E, Patronum
 Te canet æternâ posthuma fama tubâ.
 Hæc tua inoccidua florebit gloria laude
 Clara futura solo, clara futura polo.
 Longævamne canam per terna decennia P A C E M,
 Copia quam cornu divite larga beat?
 Haud procul hinc ferro Mavors bacchatur & igni:
 Nulla mihi somnos classica pulsa fugant.
 Squalent finitimi foedis populatibus agri:
 Metamen in dulci Pax fovet alma sinu.

*Pax & pu-
 blica tran-
 quillitas
 omni ope
 conservata.*

Flava Ceres fortes cogens ad signa colonos
 Militiâ ferrum distinet omne suâ.
 Densa per incanas cædes grassatur aristas,
 Prataque gramineâ florida strage natant.
 Casside in emerita molitur aranea casses,
 Frugiferam placidus vulnerat ensis humum.
 Splendent attriti glebâ stridente ligones,
 Martiaque in tenebris exedit arma fitus.
 Neve quies ullo violetur publica motu,
 JUSTITIA exerto pervigil ense cavet.
 Latrones procul hinc, procul hinc vos tollite fures,
 Et quisquis rapto vivere dulce putat.
 Nil vobis, moneo, THEODORO Principe, tuti est:
 In vos mansuetas non habet ille manus.
 Ille mei ad clypeum qui Principis excubat ensis,
 Sontibus exitio est, praesidioque probis.
 Nec vos vel precibus, pretio vel fidite, culpam
 Strenua non tardo mox pede poena premet.
 Hoc vetera, hoc vobis monumenta recentia narrant,
 Quæ passim medio plurima rure patent,
 Pendula ab arboribus radiisque implexa rotarum,
 Debita carnivoris corpora vulturibus.
 At si quis tardas monitis adverterit aures,
 Sentiet illa suo vera fuisse malo.
 Testis BECA NOVA est, tuus est BENHUSIA testis,
 Nunc quoque prædonum sanguine pinguis ager.
 Cùm grassatorum florentes ære catervas
 Lux improvisæ dedit una neci.
 Ipse aded è cælo sumptis Vincentius armis,
 Tam pia præsentis prælia juvit ope.
 Ille & limphatos egit terroribus hostes,
 Et rexit nostrâ spicula missâ manu.
 Mutant fata vices, & amico Numine, præda,
 Qui prædaturus venerat, ipse fuit.

*Justitia
 pacis publi-
 ca inexora-
 bilis Vin-
 dex.*

*Pæna de
 turbatori-
 bus publice
 tranquilli-
 tatis sum-
 ptæ.*

*Ann. 1601.
 ipso S. Vin-
 centii Præ-
 donum co-
 pia caesa ad
 vicum
 Benhusen.*

Plu-

Plurima vitrici sternuntur corpora ferro,
 Plurima Justitiæ victima caesa licat.
 Impia pullati duxerunt funera corvi,
 Et saturi lessum concinuere canes.
 Nunc quoque transversim cerealibus obvia sulcis
 Sæpius agricolas ossa morantur equos.
 Inde tibi, PRINCEPS, plaudunt Urbesque Viæque
 Ruraque, quod sævo cuncta timore vacent.
 TE canit intrepidâ nocturnus voce Viator,
 Obscurum tuto cùm pede carpit iter.
 TE recinens patula pastor resupinus in umbra
 Securas longo carmine mulcet oves;
 Te canit in molli projectus gramine messor
 Ad vitreas Paderæ lenefluentis aquas.
 Ergo iterum pacis PAX aurea suscitatur artes,
 Et redit ad solitos musica turba choros.
 Ergo iterum, Phœbo restim ducente, Camœnæ
 Ad numerum saliant, ad numerumque canunt,
 Westphala Pierias pubes operatur ad aras,
 Et licat, Aonio vota probante DEO.
 Quæ modò singultim parco lacrymaverat imbri,
 Nunc fremit immenso Castalis unda lacu.
 Tu, PRINCEPS, Cyrrhæ longæva silentia rumpis,
 Ne seneant tacito squalida plectra situ.
 Invia Tu nobis Heliconis tesqua recludis,
 Culmina tu facilem sternis ad alta gradum.
 Tu pridem exulibus, Mœcenas optime, Musis
 Principe magnificam condidisti in urbe domum.
 Tu primùm SOPHICO palmam proponis AGONI
 Cingat ut emeritum laurea sarta caput.
 Per te, quo stimulet Virtutis amantia corda,
 Nobilis ingenuum gloria calcar habet.
 Tu vastum ingeniis aperis felicibus æquor,
 Tota ubi dent placidis vela ferenda Notis.

Bonarum
 artium stu-
 dia excita-
 ra.

Gymnasium
 exedifica-
 tum.

Gradus &
 honores A-
 cademici.

Per

Per T E Naturæ cæcos tentare recessus,
 Et licet ignaras lucis inire vias.
 Quænam cœlestes æternæ regula cursus,
 An supera assiduo templa canore sonent.
 An vaga nocturnis discurrant astra choreis,
 An listant moto sidera fixa polo,
 Quam variæ cæli cingant præcordia zonæ,
 Et sua quo ventos ubere mater alat.
 Annæ Cyteinis pudefiat Cynthia rhombis,
 Queisve sui maculis inquinet oris ebur.
 Cur salso pelagus fluctus, cur flumina dulces,
 Perpetuas fontes ejaculentur aquas.
 Aut quis, ne infestis terras superobruat undis,
 Temperet undosi cæcula fræna maris.
 Cur gravis excussis immugiât ignibus æther,
 Mistave cum liquido sanguine saxa pluat.
 Aut quæ perpetuent Ætnæas pabula flammæ,
 Quidve flagrans rutilo crine cometa vehat.
 Quid quod & arcana penetralia Theologiæ
 Auspiciis, Princeps, sunt reserata tuis?
 Quid quod Westphalicas duce Teremeavit in oras
 Sancta Palæstino cognita lingua Syro?
 Et sacra divinis intexta oracula libris
 Dulcis ex ipso promere fonte licet?
 Quid memorem celsis spectandas turribus ARCES,
 Et tantum Domino tecta minora suo?
 Ornamenta olim pacis, munimina belli,
 Sumptibus ad cælum surgere jussa tuis?
 Hinc NOVA deterso veteris squalore senectæ
 Jamque suo demum nomine digna DOMUS,
 Regalem tectis immanibus explicat aulam
 Laxaque formosis atria porticibus.
 Quas circum, virides ventis crispantibus undas
 Plaudit lascivis squamea turba choris.

*Philosophi-
 ca Mathe-
 maticæque
 disciplinæ,
 ad huma-
 niores artes
 adjunctæ.*

*Theologia,
 & Lingua
 Hebræa.*

*Diæcesis
 sumptuosæ
 ædificiis &
 operibus
 communita
 & ornata.
 Newhaub
 Ars ædifi-
 cata, horti
 non amæni
 minus
 quam fru-
 giferi con-
 cinnati.*

Flo-

Flora favet, favet attiguis Pomona viretis,
 Certatimque suas utraque promit opes.
 Utraque certatim vernantes divitat hortos,
 Floribus illa suis, fructibus ista suis.

Inde **WEVELSBURGI** solido domus ardua saxo
 Nubila sublimi culmine celsa ferit.

Hæc olim à priscis (famæ si credimus) Hunnis
 Post varios Dominum **T E** sibi legit heros.

Nunc de digna domus, sed erant magalia nuper
 Penè ruinoso semisepulta situ.

Circum Chaoniæ texunt umbracula quercus,
 Sylvaque vicinas occulit alta feras.

Quasque sub hospitii celat frondentibus arbor,
 Plurima lascivo guttere vernat avis.

Nam quid Collegi sacras venerabilis ades*
 Templaque sublimi conspicienda tholo?

Quæque stas numeris edis vocalibus horas
 Niliacas **T URRIS** vincere digna Pharos?

Tecta quid augusti memorem visenda Lycai, †
 Et **PATRIÆ**, & vero tecta dicata **D E O**?

Hanc divina sibi legit Sapiencia sedem,
 Incolit hos virtus Relligioque lares;

Hic Sophici crebrâ celebrantur gymnade ludi,
 Doctaque quæ nullo bella cruore madent.

Hic agiles poliunt ad bella forensia linguas,
 Hic salit à volucris fons pede factus equi.

Illic facundi splendent Demosthenis arma,
 Suadaque germano Cecropis ore sonat.

Hic Juvenum ingenuas animi formantur ad artes,
 Hic facilis discit prima elementa puer:

Quamque olim Patriæ præstantibus approbet actis,
 Virtutem à teneris combibit unguiculis.

Hic **T U A** Palladii superastans limina Templi*
 A Polycletæa spirat imago manu.

Prin-

*Wobelsburg
 Arx magnificè con-
 structa.*

**Collegium
 Societatis
 Jesu à fun-
 damentis
 excitatum,
 Templum
 inflaura-
 tum, & vi-
 sendis ope-
 ribus orna-
 tum.*

*†Edificium
 Academi-
 cum in suas
 exedras a-
 pte descri-
 ptum.*

**Statua
 Principi in
 Scholarum
 Vestibulo e-
 jus in bonas
 litteras vo-
 luntatis mo-
 numentum.*

Principe digna sacri majestas eminet oris,
 Ambit honoratas aurea mitra comas,
 Flexile Sarranum marmor rugatur in ostrum,
 Et trabea ex humero pendula utroque fluit.
 Quæque tibi vivo est, eadem quoque marmore sculptum
 Pascendi sequitur sedula cura gregis.
 Nam manus una pedum præfert, manus altera librum,
 Ut regat illa pedo, quos docet ista libro.
 Illam post multos aliquis venerabitur annos,
 Verbaque non sicis proferet ista genis:
 Furstenbergiacâ, THEODORUS origine, Princeps,
 (Namque illum memini cernere) talis erat,
 Talis erat, neque multum à vivo abludit imago,
 Eheu quod fas sit dicere, talis erat!
 Mente sagax, vultu facilis, cultuque modestus,
 Manabat comi multus ab ore lepos.
 Tum quoque, cum seris natura fatisceret annis,
 Temporis antiqui gesta referre memor.
 Pacis amans, rectique tenax, nec prodigus æris,
 Et tamen in Patriæ commoda largus erat.
 Oderat immodicos fastus, sed & oderat astus,
 Non affectatæ simplicitatis amans.
 Moribus antiquis, cultor Pietatis avitæ,
 Certus in antiqua Relligione mori.
 Non fuit impositis populo gravis ille tributis,
 Aula sed infletas sobria parsit opes.
 Non sibi sed Patriæ genitum se credidit esse,
 Communemque suis civibus esse Patrem.
 Nunc cœlum colis, ô cœlo dignissime Princeps,
 Aspectu frueris nunc propiore DEI.
 Cunctaque Lunai varium subjecta sub axem,
 Despectas oculis inferiora tuis.
 Virtuti imperium si par tibi fata dedissent,
 Tot meritis Orbis vix satis unus erat.

*Ingenium
 & mores
 Principis.*

Virtuti si par ævum tibi fata dedissent,
 Sæcula tot meritis vix fatis ulla forent,
 Sed nos indigni qui te frueremur eramus,
 O semper magnis Livor inique viris!
 Sic, nisi quæ serò nobis erepta dolemus
 Nos bona, fatali nostra stupore latent.
 At tua nunc pennis peragrat victricibus orbem
 Gloria non ullo præmoritura die,
 Et si quem vivo Livor subtraxit iniquus
 Post obitum duplici fœnore crescit honos.
 Donec sidereis gemmascet floribus æther
 Et peragent solitas noxque diesque vices,
 Dum mare consuetis repetent anfractibus amnes
 Et dubio venti prælia Marte gerent.
PASTORIS THEODORE BONI, PATRIÆQUE PARENTIS,
 A grata titulum posteritate feres.
 Hæc & plura tuæ spectator imaginis olim
 Non tacito, Princeps, verba dolore dabit.
 Quo feror? unde abii? quæ me via? quo ve reducet?
 Quo ruis in vasto cymba minuta salo?
 Ante pererrato lucis pater aureus orbe
 Frena fatigatis ignea demet equis,
 Singula quàm memori liceat destringere versu
 Condita vel sumptu, vel reparata tuo.
 Tu me marmoream quondam **THEODORE** relinques,
 Testea quæ mihi cum præficereris eram.
 Aurea Tu magni revehis mihi tempora * Karli,
 Cæsaris Henrici tu benefacta refers.
 In te Meinwerici pietas operosa revixit,
 Tu verum Imadi præfulis instar habes.
 Ergo quod Henrico, Meinwerco, Karolo, Imado,
 Debeo promeritis hoc **THEODORE** tuis.

* Karol. M.
 fund. S.
 Henricus
 benef. pri-
 marius,
 Meinwer-
 cus & Im-
 adu lauda-
 tissimi præ-
 sules Eccle-
 siæ Paderb.

IN